

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

PORTEKİZ ÜLKE RAPORU

Dış Ticaret Müdürlüğü
Ocak 2019

İÇİNDEKİLER

GENEL BİLGİLER	3
1.2.1. Coğrafi Konum.....	3
1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı.....	3
1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı.....	4
1.2.4. Doğal Kaynaklar.....	4
1.3. GENEL EKONOMİK DURUM	5
1.3.1 Ekonomik Yapı.....	5
1.3.2 Ekonomi Politikaları.....	6
1.3.3 Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler.....	6
SEKTÖRLER	7
2.1. SEKTÖRLER	7
2.1.1. Tarım.....	7
2.1.2. Ormancılık.....	8
2.1.3. Sanayi.....	8
2.1.4. Madencilik.....	9
2.1.5. İnşaat.....	9
2.1.6. Müteahhitlik Hizmetleri.....	10
2.1.6. Turizm.....	11
2.1.7. Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı.....	11
<i>Ulaştırma</i>	<i>11</i>
<i>Telekomünikasyon</i>	<i>11</i>
2.1.7. Enerji.....	12
2.1.8. Bankacılık.....	12
2.1.9. Perakende Sektörü.....	12
DIŞ TİCARET POLİTİKA VE TARİFELER	13
3.1. Dış Ticaret Politikası ve Vergiler	13
TÜRKİYE İLE TİCARET	16
4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET	16
4.1.1. Genel Durum.....	16
4.1.2. Türkiye – Portekiz Dış Ticaret Göstergeleri.....	16
4.1.3. Kazakistan’a Portekiz’e İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	16
4.1.4. Portekiz İthalatımızda Başlıca Ürünler (Bin Dolar) (İlk 15).....	18
KONYA İLE TİCARET	20
5.1. KONYA İLE TİCARETİ	20
5.1.1. Konya – Portekiz 2017 Yılı İhracat Kalemleri.....	20
5.1.2. Konya- Portekiz 2017 Yılı İthalat Kalemleri.....	20
5.1.3. Türkiye –Portekiz Yıllara Göre İthalat/ İhracat Rakamları.....	20
5.1.4. Konya -Portekiz Yıllara Göre İthalat/ İhracat Rakamları.....	21

1.2. GENEL BİLGİLER

Temel Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Portekiz Cumhuriyeti
Nüfus	10.270.000
Dil	Portekizce
Din	Katolik
Yüzölçümü	92.090 km2
Başkent	Lizbon
Yönetim Şekli	Cumhuriyet; Parlamenter Demokrasi
Para Birimi	Avro (€)

Kaynak: IMF

1.2.1. Coğrafi Konum

Portekiz, ya da resmî adıyla Portekiz Cumhuriyeti (Portekizce: República Portuguesa) Avrupa'nın güneybatısında İber Yarımadası üzerinde yer alan, Avrupa Kıtası'nın en batıdaki ülkesidir. Portekiz kuzeyden ve doğudan İspanya, güneyden ve batıdan da Atlas Okyanusu ile çevrilidir. Atlas Okyanusu'nun kuzey yarımküredeki bölümünde bulunan Azorlar ve Madeira takımadaları özerk yönetimleriyle birlikte Portekiz'in bir parçasıdır.

Portekiz'in anakarada bulunan toprakları, en büyük nehri olan Tejo Nehri ile ikiye bölünür. Kuzey kısmı içeride düzlükler barındıran ve dört yerde kesintiye uğrayarak tarıma elverişli alanlar yaratan dağlık bir bölgedir. Tejo Nehri ile Algarve arasındaki güney kısmı genelde serin ve yağmurlu bir iklime sahip kuzeyden daha ılık ve kuru bir iklime sahip ovalardan oluşur. Alentejo'dan dağlarla ayrılan Algarve bölgesi ise Fas ve Güney İspanya'ya benzer bir Akdeniz iklimine sahiptir.

Portekiz, Akdeniz iklimine sahiptir. Avrupa'nın en sıcak ülkelerinden biri olan Portekiz'in anakaradaki topraklarında yıllık ortalama sıcaklık kuzeyde 15 derece ve güneyde 18 derecedir. Madeira ve Azor Adaları sıcaklık aralığı daha dardır. Bahar ve yaz mevsimlerinde güneşli, sonbahar ve kış mevsimlerinde yağmurlu ve rüzgârlıdır.

1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı

Portekiz, parlamenter demokrasi ile yönetilmektedir. Dört ana yönetim bileşeni; Cumhurbaşkanı, Parlamento, Hükümet (Başbakan başkanlığında) ve mahkemelerdir. Anayasaya göre yasama, yürütme ve yargı dalları arasında güçler ayrılığı ilkesi vardır.

Cumhurbaşkanı beş yıllık bir süre için seçilir ve icra yetkisi olmayan bir denetim rolü üstlenmektedir. Meclis dört yıllık dönem için seçilmiş olan 230 milletvekilinden oluşmaktadır.

Ulusal ve bölgesel hükümetler (Azorlar ve Madeira özerk bölgeler) ve Portekiz parlamentosu iki siyasi parti hakimiyeti altındadır. Söz konusu partiler, Sosyalist Parti ve Sosyal Demokrat Parti'dir. Azınlık partileri Unitarian Demokratik Koalisyonu (Portekiz Komünist Partisi ve Çevreci Parti "Yeşiller"), Bloco de Esquerda (Sol Blok) ve CDS-PP (Popüler Parti) de parlamento ve yerel yönetimlerde temsil edilmektedir.

Portekiz, 308 belediye (Portekizce: çoğul/ tekil: concelho / concelhos) ve 4.000'den fazla bucak adı verilen (Portekizce: çoğul/ tekil: freguesia / freguesias) idari bir yapıya sahiptir. Belediyeler idari açıdan altbölge ve bölgelere bağlanır. 1976 yılından beri en üst idari yapı "Anakara Portekizi" ile Azorlar ve Madeira özerk bölgeleridir. Anakara Portekizi'ndeki belediyeler 18 bölge altında toplanmıştır. Söz konusu bölgeler şunlardır: Aveiro, Beja, Braga, Bragança, Castelo Branco, Coimbra, Evora, Faro, Guarda, Leiria, Lizbon, Portalegre, Porto, Santarém, Setúbal, Viana do Castelo, Vila Real ve Viseu (Her bölgenin başkenti aynı ismi taşımaktadır). Adalarda bölgesel hükümetler mevcuttur.

Avrupa Birliği'nin istatistikler için Bölge Birimleri sistemi de kullanılmaktadır. Bu sisteme göre Portekiz, 7 bölge (Azorlar özerk bölgesi, Alentejo bölgesi, Algarve bölgesi, Orta bölge, Lizbon bölgesi, Madeira özerk bölgesi ve Kuzey bölge) ve bu bölgelere ait 30 alt bölgeye bölünmüştür.

1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

Ülke nüfusu 2017 yılı itibarıyla 10,3 milyon olarak bildirilmektedir. Kıyı şeridinde özellikle Lizbon ve Porto'da nüfus yoğunluğu fazladır.

Portekiz'de işsizlik oranı ekonomik krizin hissedilmeye başlandığı 2008 yılından bu yana hızla yükselmektedir. Gerek ülkenin iç dinamikleri gerek Euro bölgesindeki olumsuz gelişmeler işsizlik oranının yükselmesine sebep olmaktadır.

Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranı 2017 yılında %9,9 olup dünyada işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 57. yer almaktadır. İş aramayanlar ve eksik istihdamı (kapasitesinin altında çalışanlar) ekleyince ülkedeki işsiz nüfusu 1,2 milyonu bulmaktadır. İşsizlerin %53,7'sini 25-44 yaş grubu ve %53'ünü 1 yıldan fazla süredir iş arayanların oluşturmaktadır.

1.2.4. Doğal Kaynaklar

Madenler açısından zengin bir ülke olan Portekiz'de bakır, tungsten, demir ve kalay rezervleri bulunmaktadır. Ülke aynı zamanda dünyadaki en büyük doğal taş üreticilerinden biridir. Doğal taş sektöründeki en önemli ürün mermer olup, Portekiz dünyanın en büyük mermer ihracatçılarından biridir. Ülkede uranyum rezervleri de bulunmaktadır.

Portekiz'in koruma alanları; bir milli park (Parque Nacional), 12 doğal park (Parque Natural), 9 doğal rezerv (Reserva Natural), 5 doğal anıt (Monumento Natural) ve 7 korumalı alandan (Paisagem Protegida) oluşmaktadır. İklim ve coğrafi çeşitlilik ülke florasını şekillendirmektedir.

Ormanlar göz önüne alındığında özellikle ekonomik nedenlerden dolayı çam ağacı (özellikle Pinus pinaster ve Pinus pinea türleri), kestane ağacı (Castanea sativa), mantar meşesi (Quercus suber), pırnal (Quercus ilex), Portekiz meşesi (Quercus faginea) ve okaliptüs (Eucalyptus Globulus) çok yaygındır.

Ülke petrol, doğal gaz ve kömür kaynakları bakımından büyük oranda dışa bağımlıdır. Ancak son yıllarda yenilenebilir enerjiden elektrik üretimi konusunda gelişme göstermiştir. Ülke konumu gereği rüzgâr ve güneş enerjisi gibi alternatif enerji kaynakları üzerine yatırım yapmaktadır. Ülkede üretilen elektriğin %63'ü yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmektedir. Portekiz rüzgar enerjisi sektörü son on beş yılda oldukça büyümüştür. Ülkede

tüketilen elektriğin %24'ü rüzgar enerjisinden elde edilmektedir ki bu oran dünyadaki en yüksek oranlardan biridir.

2017 yılında 6.024 MW hidro (5.360 MW büyük barajlarda), 5.033 MW rüzgar, 566 MW biyokütle, 474 MW PV ve 29 MWE jeotermal enerji kapasitesi mevcuttur. Elektrik ihtiyacının %95'i yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilmiştir.

2020 yılına kadar son enerji tüketiminde yenilenebilir enerjinin payının %31'e çıkması hedeflenmektedir. Bu hedefe elektrik ihtiyacının %59,6'sının, ısıtma ve soğutma ihtiyacının %35,9'unun ve ulaşım sektörü ihtiyacının %11,3'ünün yenilenebilir enerji tarafından sağlanmasıyla ulaşılması beklenmektedir.

Önemli bilgiler:

- Dünyanın en gelişmiş güneş paneli fabrikası ve dünyanın en büyük güneş enerji panellerinden biri Portekiz'de bulunmaktadır.
- Çatılarda kullanılacak güneş kiremitleri geliştirilmektedir.
- Portekiz'in Renault-Nissan'ın yeni elektrikli araçlarını kabul eden ilk ülkelerden biri olması beklenmektedir.
- Portekiz firması CaetanoBus tam elektrikli otobüs geliştirmektedir.
- Portekiz, hidroelektrik ve rüzgar enerjisi sayesinde ithal ettiği daha fazla enerjiyi ihraç etmektedir.
- Enerji sektörünün 2020 yılına kadar 121 bin kişiye iş olanağı sağlaması beklenmektedir.

1.3. GENEL EKONOMİK DURUM

1.3.1 Ekonomik Yapı

	2016a	2017a	2018b	2019b	2020b	2021b	2022b	2023b
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	205,27	218,06	248,89	260,35	271,83	281,74	291,99	301,78
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	1,62	2,67	2,4	1,8	1,5	1,2	1,2	1,2
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	19 880	21 161	24 237	25 440	26 652	27 718	28 823	29 891
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,64	1,56	1,6	1,6	1,9	1,9	2,1	2,1
Nüfus (Milyon)	10,33	10,31	10,27	10,23	10,2	10,17	10,13	10,1
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	1,22	0,99	0,56	-0,36	-1,34	-2,52	-3,4	-4,25

Kaynak: IMF, Nisan 2018, a Gerçekleşen, b Tahmin

Portekiz 1986 yılında Avrupa Topluluğu'na katılımıyla giderek artan bir şekilde hizmet sektörü odaklı hale gelmiştir. 1960 yılında tarım, ormancılık ve balıkçılık GSYİH'nin %24'ünü oluştururken, 2017 yılında sadece %2,4'ünü oluşturmuştur. Sektör toplam işgücünün %7,5'ini istihdam etmektedir. Sanayi, inşaat, enerji ve su sektörleri GSYİH'nin %21,9'unu oluşturmakta ve işgücünün %24,5'ini barındırmaktadır. Hizmet sektörü ise

GSYİH'nin %75,8'ini ve işgücünün %68,1'ini oluşturmaktadır. Portekiz'in coğrafi konumu da hizmet sektörünün büyümesini sağlamaktadır. Turizm endüstrisi hizmet sektörüne katkı sağlamaktadır.

Hizmet sektörüne yoğunlaşmanın dışında, modernizasyon sürecine giren üretimde kayda değer değişiklikler yaşanmıştır. Geleneksel üretim sektörleri büyük oranda yerini daha fazla teknoloji içeren ve ülke ekonomisinin büyümesine katkıda bulunan otomotiv ve oto yan sanayi, elektronik, enerji, ilaç ve yeni teknoloji gibi yeni sektörlerle bırakmıştır.

Portekiz'in coğrafik konumu da hizmet sektörünün büyümesine katkıda bulunmaktadır. Ilıman Akdeniz iklimi ve geniş sahilleri turizm sektörünün gelişmesini sağlamaktadır.

1.3.2 Ekonomi Politikaları

1990'lı yıllarda ekonomik politikaları daha çok AB'nin Ekonomik ve Parasal Birliği (EMU) için yakınsaklık kriterlerine göre belirlenmiştir. Takip edilen kriterler sonucunda Ocak 1999'da Portekiz de avronun kurucu ülkeleri arasında yer almıştır. Ancak, düşük faiz oranları tüketici ve iş güveninde bir dalgalanmaya ve kredi, yatırım, tüketim ve devlet vergi gelirlerinde bir patlamaya yol açmıştır. Bu durum hayali bir servet etkisi doğurmuştur. Hükümet, kamu harcamalarını ve yatırımlarını artırmaya devam ederken en çok ihtiyaç duyulan yapısal reformları erteleme yoluna gitmiştir.

Hükümetin ekonomik politikası AB/IMF kurtarma programındaki koşullara göre şekillenmiş durumdadır. Hükümet sözkonusu programa uyum sağlamak üzere her ne kadar bazı alanlarda çok zor olsa da agresif önlemler almaya niyetlidir. Ciddi mali konsolidasyon süreci dışında, işgücü piyasasının daha esnek hale gelmesi, kapalı ürün pazarları ve korunan mesleklerin açılması ve kamu sektöründe daha geniş özelleştirmeler zorunlu yapısal ekonomik reformlardır. Sağlık sisteminin gereksiz yere kullanılmasının azaltılması ve devlet desteğinin azaltılması için hastalardan alınan katkı paylarının artırılması, ilaç şirketleriyle olan anlaşmaların tekrar müzakere edilmesi ve sağlık hizmetlerinin daha uzmanlaşmış merkezlere taşınması sözkonusudur. Eğitim alanında da tıpkı sağlık alanında olduğu gibi maliyet düşürücü önlemlere yönelme ve okulları birleştirerek verimliliği artırma yoluna gidilmektedir. Yargı reformlarıyla sistemdeki verimliliği artırma yoluyla birikmiş işlerin temizlenmesi hedeflenmektedir. Enerji, ulaştırma ve haberleşme alanlarında da bir dizi özelleştirmeler sürdürülmektedir.

Üç yıllık programın sonucunda, ülke ekonomisi birdizi makroekonomik dengesizliklerin düzeltilmesi ve birçok alanda yapısal değişikliği içeren önlemlerin uygulanmasıyla önemli gelişme sağlamıştır. Portekiz Merkez Bankası'na göre, ekonomide küresel hedeflere ulaşılmıştır. Örneğin; net finansman kapasitesinde (2010-2014 döneminde yaklaşık %8) dışarıya göre IMF ile uyumlu bir şekilde önemli yapısal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Aynı zamanda devam eden bütçe konsolidasyonu, kaynakların ticari sektörlere transferi gibi birçok unsur sürdürülebilir büyümeye katkı sağlamaktadır.

1.3.3 Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Portekiz kamu açığını düşürmeyi hedeflemektedir. Söz konusu önlem, hane halkı borçluluğu, yüksek işsizlik, düşük rekabet gücü ve küresel ekonomik krizle birlikte daha zorlu hale gelmektedir. Finansal piyasalardan gelen yoğun baskıyla hükümet bütçe açığını azaltma çabalarını hızlandırmış olup, vergi oranlarını artırma ve harcamaları kısma yoluna gitmiştir. Ülkede borçlanma maliyetleri riski hızla yükselmektedir ve ödenmeyecek seviyelere gelmesi

beklenmektedir. Portekiz, avro bölgesinde en çok sorun yaşayan ülkeler arasında varlığını sürdürmektedir.

Portekiz 2018 yılı cari fiyatlara göre, 248,9 milyar \$ olacağı tahmin edilen GSYH'nın 2019 yılında 260,4 ve 2023 yılında 301,8 milyar \$ olması beklenmektedir. 2018 yılı itibariyle 191 ülke arasında dünyanın 45. büyük ekonomisi olmuştur.

2017 yılında % 2,67 oranında büyüyen Portekiz ekonomisi, 2018 yılında %2,4 oranında, 2019 yılında %1,8 oranında büyümesi beklenmektedir. Reel büyüme özel tüketimin ve yatırımların beklenenden fazla büyümesi ile açıklanmaktadır. Düşük petrol fiyatları ve işsizliğin biraz düşüşü bastırılmış olan harcamaları teşvik etmeye devam edeceği öngörülmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM SEKTÖRLER

2.1. SEKTÖRLER

Tarım	2,2
Sanayi	22,5
Hizmetler	75,4

Kaynak: EIU

2.1.1. Tarım

Son birkaç on yıldan beri tarımın genel ekonomideki payının düşmesine rağmen, tarım hala en büyük işsizlik kaynağıdır. Tarım sektörü, tarıma ayrılan alanların artırılması ve yeni üretim tekniklerinin kullanılması gibi birkaç yapısal değişikliğe gitmiştir. Ancak buna rağmen bölgeler ve sektörler arasında farklılıklar varlığını sürdürmektedir.

Portekiz'de tarım küçük ve orta ölçekteki aile işletmelerine dayanmakta olup dağınık bir yapıya sahiptir. Küreselleşme ile kooperatif örgütlenmesinin yayılması daha büyük bir önem kazanmıştır. Ülkede çok çeşitli bitki ve hayvancılık ürünleri üretilmektedir. Portekiz dünyanın en büyük şarap üreticilerinden biridir. 9,2 milyar hektarlık arazi şu şekilde sınıflandırılmaktadır: 2.755 bin hektar ekilebilir arazi ve daimi ekinler (710 bin hektar), 530 bin hektar daimi mera, 3.640 bin hektar orman ve 2.270 bin hektar diğer arazi.

Portekiz'de yetişen başlıca ürünler; tahıl (buğday, arpa, mısır ve pirinç), patates, üzüm (şaraplık), zeytin ve domatestir. Portekiz dünyada önde gelen salça ve şarap ihracatçılarından biridir.

Portekiz Avrupa'nın en büyük şarap üreticilerinden biridir. Toplam tarım ürünleri gelirinin yarısı şarap sektöründen gelmektedir. Sektörde 13 bin firma olup, tarımsal işgücünün %28'ini istihdam etmektedir.

Ülkedeki uzun sahil şeridi ve ülkeyi çevreleyen sulardaki balık bolluğu balıkçılık sektörünün gelişimini sağlamıştır. Sardalya, hamsi ve orkinos, Kuzey Atlantik'ten morina gibi diğer türler kıyılara yakın alanlarda yakalanmaktadır. Bu durum balık endüstrisini geliştirmekte ve ürünlerin tüm dünyada ihraç edilmesine olanak sağlamaktadır.

Başlıca ithal edilen tarım ürünleri; su ürünleri, et ve hububattır (buğday- mısır).

2.1.2. Ormancılık

Ülkenin üçte biri (3.640 bin hektar) ormandır. Dağlık bölgeler ormancılık ve orman ürünleri için uygundur. Ormancılık kırsal bölgelerde önemli bir ekonomik rol oynamaktadır. Ayrıca ormancılık ve orman ürünleri ülke ekonomisine büyük oranda katkı sağlamakta ve üretimin artmasıyla ihracat artmakta ve ülkeye gelir sağlamaktadır.

En önemli ormancılık ürünleri; mantar (özellikle şişe mantarı), odun hamuru, kağıt hamuru, karton, okalüptüs, selüloz ve mobilya için odundur. Ormanlık alanlar tarıma ayrılan alanlardan daha fazla olup, ormanlık alanın; %31'i vahşi çam ağaçlarından, %23'ü mantar ve %23'ü okalüptüs ağaçlarından oluşmaktadır.

Orman kaynakların bolluğu fırınlama, ambalajlama ve dış pazarlara ürün satabilmek için ürün hazırlayan çeşitli sanayi dallarının büyümesine yol açmıştır. En önemli sanayi dalı kağıt üretimidir. Selüloz ve kağıt sanayi üretiminde Portekiz Avrupa'da beşinci büyük üretici olup, dünyada da önemli bir üretici konumundadır.

Portekiz mantar ürünlerinde, yıllık ortalama 157 bin ton üretim, 850 milyon avro ciro ve dünya ihracatından %60 pay alarak dünya lideri konumundadır. Şişe mantarı, mantar ürünlerinde 590 milyon avro pay ile en büyük paya sahip olup sektöre yaklaşık 800 firma 12 bin kişiye istihdam sağlamaktadır. Fransa, İspanya ve ABD şişe mantarının en önemli pazarlarıdır. Yapı malzemeleri ise yıllık 177 milyon avro ile mantar ürünlerinde ikinci önemli üründür.

2.1.3. Sanayi

Portekiz ekonomisi her ne kadar hizmet sektörüne yönelse de, işgücünün üçte birini barındıran üretim sektörü (inşaat ve maden) ülkede önemini korumaktadır. Sanayi sektörü Portekiz GSYİH'sinin %22'lik kısmını oluşturmaktadır. Ülkede önde gelen üretim sektörleri işlenmiş gıda (özellikle şarap), tekstil ve hazır giyim, ayakkabı, metal, makine, inşaat, kimya, ilaç ve biyoteknoloji, ağaç (özellikle mantar), elektrik, elektronik ve otomotivdir.

Ülkede üretim iki büyük sanayi bölgesinde yoğunlaşmıştır: Lizbon-Setúbal ve Porto-Aveiro-Braga. Bu iki bölge Portekiz sanayi üretiminin yaklaşık dörtte üçünü gerçekleştirmektedir. Lizbon bölgesinde demir ve çelik, gemi inşa ve tamiri, petrol rafineri, makine, kimya, çimento, elektronik ve gıda ve içecek sanayisi bulunmaktadır. Lizbon'un yaklaşık seksen kilometre güney doğusunda bulunan Setúbal'da büyük bir tersane, otomobil montaj ve makine sanayi tesislerinin yanı sıra çimento, ağaç hamuru, mantar ve balık işleme tesisleri mevcuttur. Lizbon'un 140 km güneyinde bulunan Sines'te ise önemli bir derin deniz limanı ve ağır sanayi kompleksi yer almaktadır. Sines'te bir petrol rafinerisi, petrokimya tesisleri ve 1.200 megavatlık kömür yakıtlı enerji santrali bulunmaktadır.

Porto başta tekstil, ayakkabı, mobilya, şarap ve gıda işleme gibi hafif sanayi merkezidir. Porto'da ülkenin en büyük petrol rafinerisi vardır; diğeri de Lizbon'dadır. Portimão balıkçılık merkezidir. Aveiro'da ağaç hamuru ve diğer ahşap ürünler, ancak aynı zamanda ayakkabı ve makine üretimi de mevcuttur. Braga, tekstil ve hazır giyim, çatal-bıçak, mobilya ve elektronik konusunda uzmanlaşmıştır. Covilha aktif bir tekstil alanıdır.

Üretim sektörü, düşük katma değerli ürünlerden yüksek katma değerli ürünlere geçişte başarısız olduğu için fiyat rekabeti için mücadele etmektedir. Tekstil, hazır giyim ve ayakkabı

gibi geleneksel ihraç endüstrisi dünya pazarlarındaki rekabet edebilirliğini kaybetmiş durumdadır. Portekiz Asyalı üreticilerle rekabetin dışında, 2004 yılında AB'ye üye olan orta ve doğu Avrupalı üreticilerle de rekabet halindedir. Tekstil sektöründeki yatırım eksikliği de son yıllarda sektörde verimlilik ve kalitenin düşmesine neden olmuştur. Sektöre bir başka darbe de 2005 yılında Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)'nün tarife ve kotalara son vermesiyle gelmiştir.

Otomotiv sektörü de tamamen yabancıların elindedir ve 43.000 kişiyi istihdam etmektedir.

Kaynaklar: The Economist Intelligence Unit

2.1.4. Madencilik

Portekiz zengin maden rezervlerine sahiptir. Avrupa'nın en büyük bakır ve tungsten üreticisidir ve bu miktar neredeyse AB'nin metalik maden üretiminin dörtte birine eşittir. 1990'ların ilk yarısında Neves Corvo bakır ve çinko madeninin açılması madenciliğin gelişime büyük katkıda bulunmuştur. Ülkede çıkarılan diğer madenler; demir-magnezyum, kalay, titanyum, uranyum, kuartz, talk ve kaolindir.

Aletejo Bölgesi, mermer ve dekoratif granit ocaklarının bulunduğu ülkenin dekoratif taş üretim merkezidir.

Ülkenin coğrafi potansiyeli, hammaddelerin seramik sanayisi için kaliteli oluşu, dinamik firmaların varlığı ve teknolojik altyapı madencilik sektörünün güçlü yönleridir.

2.1.5. İnşaat

İnşaat sektörü ekonomiye katkısından dolayı önemli bir rol oynamaktadır. Barajlar, Lizbon'daki yapımı devam eden yeni havaalanı ve hızlı tren hatları sektörün gelişimine katkıda bulunmaktadır.

Ağır altyapı projeleri, konut sektöründeki ve ticari sektörlerdeki patlamayla 1990'lı yılların sonlarında inşaat sektörü ekonomik büyümenin ana faktörlerinden biri haline gelmiştir. Ancak sektör 2002-2006 yılları arasında durgunluk dönemine girmiştir. 2007 yılında az bir toparlanma yaşansa da sektördeki gerileme 2008'den beri devam etmektedir. Bu durum kısmen kamu sektörünün ekonomik krize karşı aldığı sıkı maliye politikasının da bir sonucudur. Aynı zamanda konut talebindeki gerileme devam etmektedir. Firmalar krizin etkilerinin üstesinden gelebilmek için uluslararası alandaki aktivitelerini artırma ya da birleştirme yoluna gitmektedir. Büyük firmaların aktivitelerinin %30'dan fazlası ülke dışındadır. Sektördeki en büyük Portekizli firmalar; Mota Engil, Teixeira Duarte ve Soares da Costa'dır.

Sözkonusu firmalar Avrupa'daki inşaat firmaları içinde ilk 100 firma arasındadır.

Yakın dönemde inşaat sektöründe önemli bir gelişme beklenmemektedir. Ancak sektör enerji, çevre ve turizm alanlarında uzmanlaşmış firmalara ihtiyaç duymaktadır.

2.1.6. Müteahhitlik Hizmetleri

LTM- Hızlı yük Taşıma hattı Projesi: Portekiz hükümeti 2011 yılında iptal edilen Lizbon-Madrid Hızlı tren hattı projesi yerine sadece mal taşımacılığına yönelik olarak Sines/Lisboa/Setubal limanlarını birbirine bağlayan ve Poceirao lojistik Platformu ve Madride kadar ulaşan hızlı demiryolu hattı projesinin hayata geçirilmesine öncelik verilmesi kararlaştırılmıştır. Anılan projenin %40'lık bölümünün 2014 -2020 yıllarında "Connectin Europe Faciliy" (CEF) Fonundan, %45'lik bölümünün AB Uyum fonundan finansmanı konusunda AB'den onay alınmıştır. Projeye 2015 yılında başlanması, ilk etabı olan evora - İspanya hattının 2014 yılında ihale edilmesi ve projenin 2018 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Anılan proje ile Mota-Engil ile Somague ve Teixeira Duarea konsorsiyumunun yanısıra ücretli otoyol işletmeciliği yapan Brisa'nın inşaat firmaları Soares da Costa ve Bento Pedrosa ile oluşturduğu konsorsiyumun ilgilendiği basında çıkan haberlerde yer almıştır.

Lizbon'a Yeni Havaalanı: 2009 yılından bu güne gündemde olan projede, ihale süreci mali zorluklar nedeniyle ertelenmiş ve hükümetin gündeminden çıkmıştır. Nitekim 2012 yılında havaalanı işletmesi ANA özelleştirilmiş ve Portekiz'deki 10 havaalanı işletme hakkı 50 yıllığına Fransız Vinci Gruba verilmiştir.

Lizbon Limanı Gelişme Planı: Lizbon limanında Cruise gemi terminali, Tarafra bölgesinde yeni konteynır terminali ve marina inşası planlanmaktadır. Tarfia konteynır terminalinin 1 milyon TEU minimum kapasiteli olması 584 milyon avroya mal olması beklenmektedir. Santa Apolonia Bölgesindeki yeni cruise gemi terminalinin 20 milyon Avro, marina'nın ise 167 milyon Avroya mal olması beklenmektedir. Marina ve cruise gemi terminalinin nisan ayı içerisinde ihaleye çıkartılması planlanmakta Konteynır terminali için yıl sonuna kadar ihaleye çıkılması beklenmektedir.

Diğer Altyapı Projeleri: 2018 yılına kadar 8 yeni baraj inşası ve mevcut 2 barajın yenilenmesini planlamaktadır. Söz konusu projelerin toplam maliyetinin 2,6 milyar avro olacağı hesaplanmaktadır.

Ayrıca Viana Castello'da bulunan Ticari limanın rehabilitasyonu için 2013 yılı sonuna kadar 1,7 milyon Avroluk projenin ihale edilmesi de planlanmaktadır.

Portekiz'in en önemli limanlarından SINES limanının kapasitesinin genişletilmesi çerçevesinde yeni terminal inşaatları öngörülmektedir.

Limandaki konteynır kapasitesini 1,700.000TEU'ya çıkartacak projenin ikinci aşamasının 2014 yılı sonuna kadar tamamlanması ve 78 Milyon Avroya mal olması projenin tamamının özel yatırımcılarca üstlenilmesi beklenmektedir. Bu çerçevede, XXI terminalin genişletilmesi için son aşaması olan 40 milyon Avroluk genişletilme projesi için Mart ayı ortalarında ihaleye çıkılmıştır.

Ayrıca, 2013-2022 yılları arasında SINES Limanda 4,5 milyon TEU kapasiteli "Vasco de Gama" konteyner terminali inşaatı planlanmaktadır. 941 milyon avroya mal olması beklenen terminalin, 705 milyon avroluk kısmının özel yatırımcılar kalan kısmının SINES liman idaresi tarafından üstlenilmesi öngörülmektedir.

2.1.6. Turizm

Turizm ülke ekonomisinde önemli bir rol oynamaktadır. Portekiz Merkez Bankası verilerine göre 2011-2015 döneminde turizm gelirleri düzenli bir şekilde artış (yıllık ortalama %8,7 artış) göstermiştir. 2015 yılında turizm gelirleri bir önceki yıla göre %9,3 artış göstererek yaklaşık 11,4 milyar avroya ulaşmıştır. Bu değer mal ve hizmet ihracatının %15'ine eşittir.

Turizm gelirlerinin %17,6'sı İngiltere, %17,5'i Fransa, %12,7'si İspanya, %11'i Almanya ve %4,7'si Angola orijinlidir.

Dünya Turizm Organizasyonu (UNWTO World Tourism Barometer- December 2015)'na göre 2014 yılında Portekiz turizm gelirleri açısından dünyada 27. sırada, gelen turist sayısı bakımından 9,3 milyon turist sayısı ile dünyada 36. sırada yer almaktadır.

2.1.7. Ulaştırma ve Telekomünikasyon Altyapısı

Ulaştırma

Portekiz son yıllarda Avrupa Birliği fonlarıyla ulaşım altyapısını oldukça geliştirmiştir.

Ülke, otoyollar dahil Avrupa'daki en gelişmiş karayolu sistemlerinden birine sahiptir. Ülkede 71.294 km.lik karayolu ağının 2.988 km'sini otoyollar oluşturmaktadır.

Var olan demiryolu ağı 2.544 km olup kuzey-güney bağlantısını ve doğu-batı sağlamaktadır. Demiryolu ağı nüfusun fazla olduğu bölgelerde yoğunlaşmıştır. Porto, Lizbon, Madrid ve diğer üç İspanyol şehrine bağlantı sağlayacak olan yüksek hızlı TGV tren hattı projesinin tamamlanmasıyla Portekiz sadece İspanya'ya değil diğer AB ülkelerine de ulaşım sağlayacaktır.

Ülkede 15 adet havaalanı mevcuttur. Anakarada üç adet uluslararası havaalanı: kıyı şeridinde Lizbon (Portela Havaalanı), Porto (Francisco Sá Carneiro Havaalanı) ve Faro'dadır. Diğer önemli havaalanları Funchal (Madeira) ve Ponta Delgada'dır (Azorlar).

Portekiz anakarasında 9 adet liman bulunmaktadır: Viana do Castelo ve Leixoes (kuzey; Aveiro ve Figueira da Foz (merkez); Lizbon ve Setubal (Lizbon bölgesi); Sines (Alentejo); Faro ve Portimao (Algarve). Azores özerk bölgesinde beş ve Madeira'da üç adet liman bulunmaktadır. En önemlileri; Funchal (Madeira Adaları), Horta, Ponta Delgada ve Praia da Vitoria (Azores). Anakarada sadece Lizbon ve Leixoes limanlarında yolcu taşınabilmektedir.

Telekomünikasyon

Son birkaç yılda Portekiz'in telekomünikasyon altyapısı oldukça gelişmiştir. Sabit ve mobil hatların yeniden düzenlenmesi ve yeni telekomünikasyon operatörlerinin pazarda yer almasıyla kalite artmış ve ücretler azalmıştır. Portekiz Telekom (PT) hala ana telekomünikasyon servis sağlayıcısıdır. Mobil iletişim ise üç operatör tarafından karşılanmaktadır: TMN (Portekiz Telekom), Vodafone Portekiz (Vodafone- İngiltere) ve Optimus (Sonae ve France Telecoms Orange).

Portekiz dünyanın en yüksek cep telefonu kullanım oranına sahip ülkelerinden biridir. İnternet kullanımını ise AB ortalamasının altındadır.

2.1.7. Enerji

Portekiz'in nispeten az nüfusa sahip oluşu ve gelir düzeyinin düşük olması enerji sektörünün Avrupa standartlarına göre küçük kalmasının nedenidir. Ayrıca ülkede çok fazla enerji gerektiren sanayi dallarının olmaması ve iklim nedeniyle soğuk Avrupa ülkelerine nazaran ısınma için daha az enerjiye ihtiyaç duyması da sektörün büyümesini etkilemiştir. Ülke sınırlı yerli enerji kaynaklarına sahiptir. Petrol, doğal gaz ve kömür üretimi olmadığı için dışa bağımlıdır. Söz konusu dışa bağımlılık son yıllardaki yenilenebilir enerji kaynaklarının geliştirilmesiyle azaltılmaya çalışılmaktadır.

2.1.8. Bankacılık

Portekiz 1 Ocak 2002 tarihinden itibaren avroya geçen AB ülkelerinden birisidir. Avroya geçişle Avrupa Merkez Bankaları Sistemi'ne uyum sağlanmış ve Avrupa Merkez Bankası'nın yetkileri tanınmıştır. AB para politikaları Avrupa Merkez Bankası tarafından yürütülmektedir.

Ülkede 45 bankacılık kuruluşu bulunmakta olup, altı büyük banka grubu sektörün toplam varlıklarının %78'ini oluşturmaktadır. Ülkenin en büyük bankası Caixa Geral de Depositos (ÇGD) Portekiz hükümeti tarafından kontrol edilmektedir. Ülkedeki diğer büyük bankalar (özel sektör); Millennium BCP, BES- Banco Espirito Santo, BPI- Banco Portuges de Investimento ve Banco Santander Totta.

Portekiz sermaye piyasaları kodu (CVM) 1 Mart 2000 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Lizbon borsası, Paris, Brüksel ve Amsterdam piyasalarını içeren Euronext'in bir parçasıdır.

2.1.9. Perakende Sektörü

Portekiz'de de Avrupa'daki genel perakende eğilimlerine paralel olarak, küçük geleneksel perakendecilerin yerini hipermarketler ve alışveriş merkezleri almıştır. Söz konusu dönüşümde yerli ve yabancı yatırımcılar rol oynamıştır ancak sektör büyük oranda yerli firmaların hakimiyeti altındadır. Sonae, en büyük perakende zinciri olup, Modelo Continente ve Jerónimo Martins, ikinci büyük perakendecilerdir. Her iki marka da bakkal ve bakkal ürünü dışındaki pazarlarda faaliyet göstermektedir. Fransız perakendeciler Intermarché, Carrefour ve Auchan gibi perakendeciler ise bakkal ürünlerinde rol oynamaktadırlar. Portekiz perakende pazarı AB15 (Lüksemburg hariç)'te en küçük perakende pazarıdır. Bu durum nüfusun azlığı ve gelir düzeyinin düşüklüğünün bir yansımasıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ TİCARET POLİTİKA VE TARİFELER

3.1. Dış Ticaret Politikası ve Vergiler

Dış Ticaret Politikası

1986 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olmasının ardından Portekiz Avrupa Birliği'nin diğer tüm ortak politikalarıyla beraber ortak ticaret politikasını üstlenmiş ve AB'nin ortak gümrük tarifesini uygulamaya koymuştur. Buna bağlı olarak Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden yapılan ithalat gümrük vergisinden muafır. AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için Avrupa Birliği'nin ortak gümrük tarifeleri uygulanmaktadır. Avrupa Birliği'ne üye ülkelerden yapılan ithalatta izin ve miktar sınırlaması yoktur.

Portekiz'de ve diğer AB ülkeleri için geçerli gümrük vergisi, KDV oranı, ithalat aşamasında gerekli olabilecek belgeler ve ürünün tabi olduğu mevzuat hakkında detaylı bilgilere AB Komisyonu'nun Vergilendirme ve Gümrük Birliği- TARIC sayfasından (http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en) ve Export Help Desk (<http://exporthelp.europa.eu/>) veritabanından erişilmesi mümkündür.

Tarifeler ve Vergiler

Ülkede farklı katma değer vergisi (KDV/IVS- Imposto sobre o Valor Acrescentado) oranları uygulanmaktadır. 1 Ocak 2011'den itibaren standart KDV oranı %23'e çıkarılmış, azaltılmış KDV oranı ise %13 ve %6 olarak uygulanmaktadır. Birçok üründe standart KDV oranı uygulanmakta olup restoran servisi,vb. gibi yerlerde azaltılmış KDV oranı (%13) ve temel gıda ürünlerinde ise azaltılmış KDV oranı (%6) uygulanmaktadır.

Azorlar ve Madeira'da KDV oranları daha düşüktür. Madeira'da standart KDV oranı %22, azaltılmış KDV oranı %12 ve %5 iken; Azorlar'da standart KDV oranı %18, azaltılmış KDV oranı %9 ve %4'tür.

Portekiz'e ithalatta varlık ve hizmetler üzerinden KDV ödenir. İhracat KDV'den muaf tutulmuştur. İlaçlar ve tıbbi hizmetlerden elde edilen gelir, sigorta ve bankacılık hizmetlerinden elde edilen gelir de KDV'den muaf tutulmuştur.

KDV raporlamaları aylık yapılmaktadır. Ancak yıllık gelir 498.797 avronun altında ise raporlama her üç ayda bir yapılmaktadır. Yıllık cirosu 9.976 avronun altında olanlar KDV'den muaf tutulmuştur. Ancak KDV giderleri diğer taraftan mahsup edilemez.

Gayrimenkul devrinde emlak alım satım vergisi ödenir. Kentlerde vergi oranı % 6,5 olup kırsal kesimde % 5'tir.

Yakın akraba, anne, eş ve çocuklara ilişkin veraset ve intikal vergisi 1.1.2004 tarihinde ürürlükten kaldırılmıştır. Yakın olmayan mirasçılar için ise % 10 damga vergisi mevcuttur.

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 1 Ocak 1996 tarihinde Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, ülkemiz ve Portekiz arasında gümrük vergileri sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerinde sıfırlanmıştır.

Zorunlu Uygulamalar

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatlarla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan bütün birlik ülkeleri için özellikle haklı rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri getirmek gibi yine topluluğun koyduğu birtakım teknik zorunluluklar söz konusudur. ISO kalite normları 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine İSO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmışlardır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB ülkelerine ithal edilebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir ve birçok sanayi üründe CE İşareti bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak, eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır.

REACH, AB'de üretilen veya AB pazarına ithal edilen kimyasal maddelerin kayıt, değerlendirme, izin ve kısıtlama prosedürlerini yeniden belirlemektedir. REACH Tüzüğü'ne göre 1 Haziran 2008 tarihinden itibaren, yılda 1 ton ve üzeri kimyasal maddenin AB içerisinde üretimini ya da AB'ye ithalatını yapan firmalar, bu maddelerin kayıtlarını Avrupa Kimyasallar Ajansı (ECHA)'na yaptırmakla yükümlüdürler. REACH, madde bazında kayıt zorunluluğu getiren bir sistem olduğundan, müstahzar üreticileri de ürünleri içerisindeki kimyasal maddeleri kayıt ettirmek durumundadırlar. Eşyalara yönelik REACH yükümlülükleri; eşya içerisindeki salımı tasarlanan maddenin eşya içindeki miktarının 1 tonu aştığı durumda kayıt ettirilmesi, yüksek önem arz eden maddelerin (SVHC) bildirilmesi ve eşyalar içerisinde yer alan maddelerle ilgili bilgileri iletme olarak sıralanabilir. Madde, aynı kullanım için, örneğin madde imalatçısı tarafından kayıt ettirilmiş ise eşya ihracatçısı/ithalatçısı maddeyi kaydettirmek zorunda değildir.

Maddelerin ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanmasına ilişkin EC/1272/2008 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konseyi Kararı 30 Aralık 2008 tarihinde yayımlanmış ve 20 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Madde ve karışımların sınıflandırma, etiketleme ve paketlenmesi hakkındaki Avrupa Birliği'nin bu yeni (CLP) Tüzüğü, Birleşmiş Milletler'in sınıflandırma ve etiketlemedeki Küresel Uyumlaştırma Sistemi (GHS) kriterlerine uygun olarak hazırlanmıştır.

Yürürlüğe giren CLP Tüzüğü kapsamında; maddeler için 1 Aralık 2010 tarihine kadar, karışımlar için ise 1 Haziran 2015 tarihine kadar geçiş süresi verilmiştir. AB üyesi ülkelerde faaliyet gösteren, kimyasal madde ve karışım üreten veya ithal eden firmaların, söz konusu madde ve karışımları CLP Tüzüğü usul ve esaslarına göre sınıflandırma, etiketleme ve ambalajlama yükümlülüğü vardır. Bir madde ya da karışım, CLP Tüzüğü'ndeki tehlike kategorilerine göre değerlendirilip, buna göre sınıflandırılmalıdır. Bu madde veya karışımların

üretici, ithalatçı, alt-kullanıcı ve distribütörleri tedarik zincirindeki bütün aktörlere tanımlanan sınıflandırma bilgisini iletmelidir.

AB genelinde gıdalarla ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 yılı içerisinde yürürlüğe giren bu düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18). Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde pazara sunulan taze meyve ve sebze ürünlerinin kalite ve etiketlemelerine ilişkin pazarlama standartları AB Ortak Tarım Politikası çerçevesinde çıkartılan EC 2200/96 sayılı kararname ile 28 Ekim 1996 tarihinde belirlenmiştir. Bu yasayla öngörülen standartlara sahip olmayan ürünler pazara sunulmamakta ve pazardan kaldırılmaktadır. AB pazarlama standart düzenlemeleri çerçevesinde kalite standartları belirlenmiş diğer ürünler arasında taze ve soğutulmuş balık (EC 2406/1996) , yumurta (EC 1028/2006), zeytinyağı (EC 1019/2002) ile birlikte sert kabuklu meyveler arasında kabuklu fındık (EC 1284/2002) ve kabuklu ceviz bulunmaktadır.

AB'de standartların oluşturulma süreci sanayi tarafından önerilerek yada AB Komisyonu tarafından zorunlu hale getirilerek başlatılmakta ve ulusal veya uluslararası alanda faaliyet gösteren bağımsız standart geliştirme kuruluşları tarafından yürütülmektedir. AB'de birçok standart ISO gibi uluslararası standart kuruluşlarının standartlarına uyarlanmaktadır. AB'de elektronik ve telekomünikasyon standartları haricinde bütün standartlar CEN (Avrupa Standartlar Komitesi) tarafından ele alınmaktadır. Standartlar CEN bünyesinde teknik komite veya çalışma grupları vasıtasıyla oluşturulmaktadır.

Portekiz Kalite Enstitüsü (IPQ- Instituto Português de Qualidade) AB standartlarına tam uyum için standartların ülkede koordinesinden sorumlu otoritedir. Standartların güncel halleri Portekiz Kalite Enstitüsü'nden elde edilebilir.

IPQ (Instituto Português de Qualidade)

(Portuguese Institute for Quality)

Rua Antonio Gao, 2

2829-513 CAPARICA, PORTUGAL

Tel.: (+351) 212 948 100

Fax: (+351) 212 948 260

E-mail: encomenda@mail.ipq.pt

<http://www.ipq.pt>

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1.1.Genel Durum

Ülkemizin Avrupa Birliği ile 1996 yılı başından itibaren uygulamaya koyduğu Gümrük Birliği'nin beklenen bir sonucu olarak, Türkiye ile Portekiz arasındaki ticaret hacmi sürekli olarak artma eğilimindedir.

4.1.2.Türkiye – Portekiz Dış Ticaret Göstergeleri

Yıl	İhracat \$ / Bin	İthalat \$ / Bin	Hacim \$ / Bin	Denge \$ / Bin
2005	395.538	398.003	793.542	-2.465
2006	562.721	381.858	944.579	180.863
2007	550.527	406.570	957.097	143.957
2008	540.744	479.850	1.020.594	60.893
2009	409.149	417.988	827.137	-8.839
2010	465.228	503.658	968.886	-38.430
2011	445.740	606.557	1.052.296	-160.817
2012	441.102	644.369	1.085.471	-203.266
2013	616.913	680.055	1.296.968	-63.142
2014	557.503	762.684	1.320.187	-205.180
2015	558.315	640.306	1.198.622	-81.991
2016	649.735	658.281	1.308.016	-8.547
2017	811.434	684.347	1.495.781	-127.087

Kaynak: TÜİK

4.1.3.Kazakistan'a Portekiz'e İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

GTİP No	Ürün Adı	2015	2016	2017	Değişim% (2016-2017)
Genel Toplam		558.357	651.097	811.434	25
1	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	81.931	132.446	178.460	35
2	5205 Pamuk (dikiş hariç) ipliği (ağırlık; =>%85 pamuk) (toptan)	71.964	63.640	75.178	18
3	7208 Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	30.375	41.141	66.237	61
4	8704 Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	33.676	44.836	48.883	9
5	9999 Başka yerde belirtilmemiş ürünler	22.169	11.631	26.088	124
6	2836 Karbonat; peroksikarbonat; amonyum karbomat içeren ticari amonyum karbonat	4.932	12.656	20.667	63
7	0302 Balık (taze/soğutulmuş)	6.102	13.724	18.277	33
8	4805 Diğer sıvanmamış kağıt/kartonlar	2.223	10.900	16.697	53

		(rulo veya tabaka)				
9	8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	11.501	11.497	12.482	9
10	7213	Demir/çelik filmaşın (sıcak haddelenmiş, rulo halinde)	69	11.206	11.262	1
11	8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	9.162	10.110	10.206	1
12	8450	Çamaşır yıkama makineleri	11.765	11.019	9.966	-10
13	7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	.67	0	9.271	100
14	5402	Sentetik lif ipliği (dikiş ipliği hariç) (toptan)	9.662	9.267	9.173	-1
15	7606	Alüminyum sac, levha ve şeritler, kalınlık>0, 2mm	6.246	6.544	8.303	27
16	4104	Sığır ve at cinsi hayvanların dabalınmış derileri	7.485	9.378	7.184	-23
17	8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	8.214	6.359	7.084	11
18	8701	Traktörler	5.044	6.644	6.611	-1
19	3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	3.470	4.099	6.149	50
20	7217	Demir/alaşimsız çelikten teller	4.811	3.123	5.754	84
21	5209	Pamuk men (dokuma %85 < pamuklu 200g/m2 den fazla)	5.909	5.374	5.643	5
22	2506	Kuvars (tabii kuvarlar hariç)kuvarsit	3.603	4.552	5.599	23
23	8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	3.179	3.131	5.399	72
24	4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	6.082	4.590	5.370	17
25	5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	3.309	4.125	4.957	20
26	7013	Masa, mutfak, tuvalet, ev tezyinatı vb için cam eşya	5.930	5.482	4.920	-10
27	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	2.854	2.719	4.906	80
28	8716	Taşıtlar için römorklar, yarı römorklar vb. İle aksam-parçaları	184	5.082	4.473	-12
29	8422	Yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. İşler için makine, cihaz	1.781	2.842	4.423	56
30	7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	3.538	2.567	4.364	70
31	6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	4.139	3.646	4.148	14
32	2814	Saf amonyak/amonyağın sulu çözeltileri	0	0	3.967	100
33	5603	Dokunmamış mensucat (emdirilmiş)	3.006	2.720	3.781	39
34	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb (ilk	2.776	3.368	3.769	12

		şekilde)				
35	5509	Sentetik devamsız liften iplik (dikiş hariç) (toptan)	4.140	4.736	3.745	-21
36	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	2.064	2.929	3.721	27
37	8456	Maddenin aşındırılarak işlenmesine mahsus makineler	2.037	2.228	3.649	64
38	7216	Demir/alaşımız çelikten profil	9.016	7.478	3.572	-52
39	2917	Polikarboksilik asitler, anhidritleri, halojenürleri ve türevleri	1.944	1.441	3.482	142
40	8703	Ateşli silahların aksam-parçaları, teferruatı	3.150	2.564	3.422	33

Kaynak: Trade Map

4.1.4. Portekiz İthalatımızda Başlıca Ürünler (Bin Dolar) (İlk 15)

GTİP No	Ürün Adı	2015	2016	2017	Değişim % (2016-2017)
Genel Toplam		640.323	658.282	684.347	4
1	4802 Sıvanmamış kağıt ve karton (perfore edilmemiş kart ve şeritler)	82.810	133.563	125.233	-6
2	4703 Soda ve sülfatlı odun hamuru	46.795	57.322	54.974	-4
3	8527 Radyo-telefon, radyo-telgraf, radyo yayınları alıcı cihazları	37.567	36.470	36.574	0.3
4	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	35.949	31.822	26.112	-18
5	8544 İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	11.410	15.807	25.552	62
6	8537 Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, mücehhez tablolar	20.683	20.387	20.885	2.4
7	3909 Amino reçineler, fenolik reçineler, poliüretanlar (ilk şekilde)	22.913	18.996	18.935	-0
8	3901 Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	12.225	23.607	17.225	-27
9	6403 Ayakkabı; yüzü deri, tabanı kauçuk, plastik, tabii, suni vb kösele	12.399	11.083	15.101	36
10	4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	6.333	8.733	12.364	42
11	4704 Sülfürlü kimyasal odun hamuru	0	0	11.433	100
12	6109 Tişört, fanila, diğer iç giyim eşyası (örme)	11.057	10.451	10.656	2
13	4707 Kağıt ve karton döküntü ve kırpıntıları	471	2.105	10.566	402
14	8528 Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	11.771	9.110	9.835	8
15	9401 Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	2.480	4.521	9.249	105
16	2707 Yüksek sıcaklıkta taşkömürü katranının damıtılmasından elde yağlar ve diğer ürün	7.170	7.129	9.234	30

17	2902	Siklik hidrokarbonlar	8.155	6.474	8.967	39
18	3921	Plastikten diğer levhalar, yaprak, pelikül, varak ve lamalar	4.307	6.544	8.930	36
19	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	8.984	12.021	8.834	-27
20	8507	Elektrik akümülatörleri, separatörleri	5.682	6.606	8.451	28
21	3806	Kolofanlar, reçine asitleri, türevleri, esans ve yağları	6.097	4.139	8.322	101
22	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	1.564	129	7.185	5.469
23	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	19.005	10.095	6.510	-36
24	5501	Sentetik lif demetleri	1.803	3.617	6.248	73
25	3926	Plastikten diğer eşya	4.551	5.444	5.964	10
26	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	4.383	4.275	5.727	34
27	5903	Plastik emdirilmiş, sıvanmış, kaplanmış mensucat	4.032	5.158	5.564	8
28	3506	Diğer müstahzar tutkallar, yapıştırıcılar	3.988	4.142	5.254	27
29	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	6.552	4.605	4.612	0.2
30	8712	Bisiklet; motorsuz (üç tekerlekli) dahil	1.876	2.345	4.350	86
31	9029	Diğer (devir, üretim, mesafe, hız vb.) Sayaçlar	3.490	3.703	3.929	6
32	6805	Tabii/suni aşındırıcı toz/küçük taneler	2.490	2.603	3.902	50
33	7215	Demir/çelik çubuklar (diğer)	2.981	2.190	3.715	70
34	1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	.0	719	3.664	410
35	8443	Matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	819	2.167	3.516	62
36	6204	Kadın/kız çocuk için takım, takım elbise, ceket vs.	2.356	2.648	3.481	31
37	8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kayded	2.079	2.895	3.442	19
38	3804	Odun hamurundan arta kalan lesivler-linyo sülfonatlar dahil	132	1.860	3.200	72
39	3924	Plastikten sofras, mutfak ve diğer ev eşyası, tuvalet eşyası	6.058	5.023	3.190	-36
40	8482	Her nevi rulmanlar	2.859	2.527	3.169	25

Kaynak: Trade Map

BEŞİNCİ BÖLÜM
KONYA İLE TİCARET

5.1. KONYA İLE TİCARETİ

5.1.1.Konya – Portekiz 2017 Yılı İhracat Kalemleri

S.NO.	ÜRÜN	DOLAR
1	Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	1.717.964
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	1.509.871
3	Alüminyum ve alüminyumdan eşya	1.493.019
4	Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	153.966
5	Adi metallerden aletler, bıçakçı eşyası ve sofrta takımları, adi metallerden bunların aksam ve parçaları	120.398
6	Demir veya çelikten eşya	99.463
7	Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	46.994
8	Plastikler ve mamulleri	23.675
9	Kauçuk ve kauçuktan eşya	14.228
10	Muhtelif kimyasal maddeler (biodizel, yangın söndürme maddeleri, dezenfektanlar, haşarat öldürücüler, vb.)	10.007
11	Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı	9.615
12	Adi metallerden çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	3.087
13	Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1.159
14	Seramik mamulleri	527

5.1.2.Konya- Portekiz 2017 Yılı İthalat Kalemleri

S.NO.	ÜRÜN	DOLAR
1	Odun veya diğer lifli selülozik maddelerin hamurları, geri kazanılmış kağıt veya karton (döküntü, kırıntı ve hurdalar)	467.146
2	Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	272.781
3	Plastikler ve mamulleri	69.541
4	Demir veya çelikten eşya	22.399

5.1.3.Türkiye –Portekiz Yıllara Göre İthalat/ İhracat Rakamları

Dolar	2016	2017	2018
İhracat	651.096.514	811.176.484	1.109.640.968
İthalat	658.281.935	684.343.967	654.349.886

5.1.4.Konya -Portekiz Yıllara Göre İthalat/ İhracat Rakamları

	2016	2017	2018
İhracat	3.541.510	5.203.973	5.813.820
İthalat	2.120.458	831.867	434.633